

Факултет Филолошки

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Веће научних области друштвено-хуманистичких наука

Број захтева: .

Датум: .

ЗАХТЕВ

за давање сагласности на предлог теме докторске дисертације

Молимо да, сходно члану 46. ст.5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду ("Гласник Универзитета", број 131/06), дате сагласност на предлог теме докторске дисертације:

Metaphors of Mobile Communications

(пун назив предложене теме докторске дисертације)

НАУЧНА ОБЛАСТ: .

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ: .

1. Име, име једног од родитеља и презиме кандидата:

Јелена (Десанка) Бајић

2. Назив и седиште факултета на коме је стекао високо образовање: Филолошки факултет Универзитета у Београду

3. Година дипломирања: 1998

4. Назив магистарске тезе кандидата: Morphological Aspects of Netspeak

5. Назив факултета на коме је магистарска теза одбрањена: Филолошки факултет Универзитета у Београду

6. Година одбране магистарске тезе: 2009

Обавештавамо Вас да је Наставно-научно веће Филолошког факултета

На седници одржаној 3. 3. 2010. размотрило предложену тему и закључило да је тема
подобна за израду докторске дисертације.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Проф. др Слободан Грубачић

Прилог: 1. Предлог теме докторске дисертације са образложењем.
2. Акт надлежног тела факултета о подобности теме за израду докторске дисертације

На основу члана 127 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду и члана 128 Закона о високом образовању, Наставно-научно веће на седници одржаној 3. марта 2010. године, донело је

ОДЛУКУ

Прихвата се с позитивном оценом извештај Комисије за одобрење теме за израду докторске дисертације коју је мр Јелена Бајић пријавила под насловом: "Metaphors of Mobile Communications".

За ментора је изабрана др Јелисавета Милојевић, ван. проф.

Доставити:

- Именованом-ој,
- Ментору,
- Одсеку за опште и правне послове,
- Архиви.

ДЕКАН
ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА

Проф. др Слободан Грубачић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ПРИМЉЕНО: 02 FEB 2010

Орг. јед.	Број	Прилог	Вредност
	74/2		

NASTAVNO-NAUČNOM VEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA U BEOGRADU

**Predmet: Izveštaj Komisije za odobrenje teme za doktorski rad magistra
Jelene Bajić**

Komisija, imenovana od strane Veća Filološkog fakulteta, a u sastavu: dr Jelisaveta Milojević, vanredni profesor (mentor); dr Cvetana Krstev, vanredni profesor, član i dr Katarina Rasulić, docent, u vezi sa molbom magistra Jelene Bajić da razmotri njenu molbu za odobrenje teme za doktorski rad, podnosi uvaženom Veću sledeći

IZVEŠTAJ

Jelena Bajić, rođena 23. 10. 1974. godine u Beogradu, upisala Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu, grupa Engleski jezik i književnost, školske 1993/1994 godine. Diplomirala 11. februara 1998. godine sa prosečnom ocenom 8,95.

Postdiplomske studije upisala školske 1998/1999 godine na istom fakultetu, smer Nauka o književnosti. 2000. godine prelazi na smer Nauka o jeziku (prosečna ocena 10,00) gde 10. novembra 2009. godine stiče akademski stepen magistra filoloških nauka odbranivši magistarsku tezu ***Morphological Aspects of Netspeak*** pod rukovodstvom prof. dr Jelisavete Milojević.

Bajić, Jelena (2009) *Morphological Aspects of Netspeak*. Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu. Neobjavljen magistarski rad. (predat jula 2009. godine, odbranjen 10. novembra 2009. godine)

Kandidatkinja predlaže sledeću temu za doktorski rad: **Metaphors of Mobile Communications** i mentora prof. dr Jelisavetu Milojević. Dajemo navode iz obrazloženja koje je dala Jelena Bajić.

OBRAZLOŽENJE

Sveprisutnost digitalnih uređaja je jedno od najupečatljivijih obeležja savremenog života. Multimedijalna komunikacija putem globalne kompjuterske mreže, Interneta, koja je omogućila dostupnost i razmenu informacija, kao i olakšala uspostavljanje kontakata sa ljudima širom sveta, dobila je dostojnog takmaca u popularnosti, ali sve više i u funkcionalnosti. Mobilni telefoni su, zahvaljujući ubrzanoj digitalizaciji u protekle dve decenije, razvili brojne karakteristike po kojima ne zaostaju mnogo za kompjuterima, a u ponečemu ih i prevazilaze, postavši ogledno polje na kome se testira primenljivost najnovijih tehničkih rešenja. Na primer, već niz godina se proizvode telefoni sa ekranima osetljivim na dodir, a na računare kojima se može upravljati dodirom čekalo se do nedavne pojave Microsoftovog operativnog sistema Windows 7. Oba pomenuta domena primene novih tehnologija imaju razvijene žargone koji uključuju ne samo stručne tehničke izraze, već i kolokvijalizme i sleng.

Predmet predložene doktorske disertacije su jezičke manifestacije pojmovnih metafora i konceptualne integracije, kognitivnih mehanizama koji imaju istaknutu ulogu u razvoju operativnih sistema i korisničkih interfejsa telefona, kao i žargona njihovih korisnika, znatno olakšavajući upotrebu sve kompleksnijih uređaja čiji napredak je uslovljen ispunjavanjem zahteva mobilnosti i minijaturizacije.

Kognitivna lingvistika, odnosno teorija pojmovne metafore (*Conceptual Metaphor Theory*) G. Lakoffa i M. Johnsona (Lakoff, Johnson, 1980, 2003, Lakoff, 1987) i teorija konceptualne integracije (*Conceptual Integration Theory*) razvijena u radovima G. Fauconniera i M. Turnera (Fauconnier i Turner, 1994, 1997, 2002) pružaju metodološki okvir za analizu doprinosa metafore, metonimije i analogije, kao temeljnih kategorija mišljenja, jeziku mobilnih komunikacija.

Prema Lakoffu i Johnsonu, pojmovna metafora je mnogo više od jezičkog izraza; ona je shvaćena kao fundamentalni kognitivni mehanizam, često telesno i/ili kulturno utemeljen, kojem se nesvesno pribegava da bi se objasnili novi pojmovi i nova iskustva, pri čemu se struktura izvornog domena projektuje na ciljni domen. Tako, na primeru slenga mobilne telefonije, postoje „pametni“

5

telefoni (*smartphones*), prenosivi kompjuteri u malom, zahvaljujući, do skora, najčešće operativnom sistemu Windows Mobile i „glupi“ telefoni (*dumbphones*) na koje nije moguće instalirati programe, već oni dozvoljavaju samo korišćenje opcija unapred definisanih fabričkim softverom. Tu su na delu metafore UREĐAJ JE PAMETNA OSOBA, odnosno, UREĐAJ JE GLUPA OSOBA, nastale kao posledica jednosmernog preslikavanja osobina čoveka na mašinu, pri čemu antropomorfizacija služi da se brzo i lako dočara suštinska razlika između dve kategorije telefona.

Nastala kao logični sled teorije pojmovne metafore i rezultat napora da se ona upotpuni, teorija konceptualne integracije Turnera i Fauconniera se ne usredsređuje na konvencionalne, dvodomenske metafore i mentalne predstave vanjezičkog značenja, nego nastoji da razjasni složene i dinamične mentalne procese koji se odigravaju tokom misaonih operacija. Ona uvodi najmanje dva *ulazna mentalna prostora*, *generički prostor* koji sadrži zajedničke elemente ulaznih prostora i ključni, četvrti mentalni prostor, *amalgam (blend)* koji odslikava suštinu teorije. Naime, amalgam sadrži značenjsku i konceptualnu interpretaciju iskaza organizovanu u čvrstu celinu, ali i moguće nove elemente koji se ne nalaze ne ni u jednom od ulaznih prostora. Amalgam je dinamičan, dozvoljava upliv kontekstualnih informacija i proširivanje osnovne konceptualne strukture. U okviru ovog modela, *konceptualne domene* zamenjuju *mentalni prostori* koji se definišu kao:

„Mali pojmovni paketi koji se formiraju dok mislimo i govorimo za potrebe lokalnog razumevanja i delovanja... Međusobno su povezani i mogu biti modifikovani u procesu odvijanja misli i diskursa. Mentalni prostori se mogu koristiti uopšte za modeliranje dinamičkog preslikavanja u mišljenju i jeziku“. (Fauconnier i Turner, 2002: 40).

Primenom teorije konceptualne integracije, omogućena je analiza višesmernog preslikavanja između elemenata sadržanih u četiri mentalna prostora. Zahvaljujući tome, otvara se prostor za tumačenje metaforičnih izraza čije se implikacije ne nalaze ni u izvornom, ni u ciljnom domenu. Posmatrana u tom okviru, centralna metafora savremenih operativnih sistema i korisničkih interfejsa, kako kompjutera, tako i mobilnih uređaja: RADNA POVRŠINA JE KANCELARIJSKI STO, koja omogućava da se složene operacije i komande koje

računar izvršava razumeju uz pomoć *ikonica*, vizuelnih predstava predmeta koji se inače nalaze u kancelarijama (*list papira* metonimijski predstavlja *dokument*, *makaze* komandu *iseći*, sličica *fascikle* označava prostor u koji se smeštaju elektronski dokumenti i druge datoteke, itd). Činjenica da je na datoteke moguće kliknuti mišem ili ih, u slučaju pametnih telefona, dodirnuti olovkom ili prstom da bi se otvorile, nije predstavljena ni u jednom od ulaznih prostora metafore, već je jedan od novih elementa koji se pojavljuje kao rezultat dinamičnog preslikavanja sadržaja mentalnih prostora. Time se pokazuje da je konceptualizacija radne površine prikazane na ekranu uređaja kao kancelarijskog okruženja u stvari višeslojni amalgam, a ne jednosmerna pojmovna metafora.

Važnost razumevanja kognitivnog utemeljenja razvoja softvera i interakcije između ljudi i kompjutera putem metafora i konceptualne integracije, prepoznata je među programerima i dizajnerima korisničkih interfejsa (up. Imaz i Benyon, 2007 i Kaptelinin i Czerwinski, 2007). Verujemo da je jezičko ispoljavanje tih metafora i srodnih pojmovnih kategorija metonimije i analogije oblast vredna istraživačkog napora koji se može periferno dotaći i njihovih vanjezičkih manifestacija. Primarni fokus na jezičkim pojavama - usmerenost na opisivanje i objašnjavanje žargona mobilnih komunikacija, odnosno, ispitivanje motivisanosti jezika i mišljenja u tom domenu će neminovno ukazati na preklapanja sa Netspeakom, žargonom kompjutera Interneta, u doba kada najveće kompanije iz sektora informacionih tehnologija, Microsoft i Apple Inc. prave softver (Windows Mobile) ili i hardver i softver za mobilne telefone (iPhone).

Korpus na osnovu kojeg će biti rađena analiza uključivace izbor reči i izraza iz glosara žargona mobilne telefonije dostupnih na Internetu, kao i termine zastupljene u tehničkoj dokumentaciji (uputstvima za upotrebu) koja se može preuzeti sa sajtova proizvođača mobilnih telefona. Biće upotpunjen i terminima koje sakupljamo direktnim uvidom u operative sisteme i korisničke interfejse savremenih telefona druge i treće generacije u kojima su primenjena sva postojeća hardverska i softverska rešenja („pametni“ i „obični“ telefoni, sa ili gotovo bez hardverskih tastera, kombinacije tastera i ekrana osetljivog na dodir, sa ili bez upotrebe olovke). Kako se menja dizajn interfejsa u cilju primene

tehničkih inovacija, menja se i bogati i jezik koji u stopu prati razvoj novih tehnologija i medija.

Cilj rada je da se analizira jezičko ispoljavanje metafora savremene komunikacije putem mobilnih uređaja i uporedi sa tendencijama prisutnim na polju žargona kompjutera i Interneta, te da se ukaže na eventualno postojanje novih ili izmenjenih trendova koje nameće posebnost mobilnih komunikacija. Mogući značaj za teoriju značenja bi bio u ispitivanju njene fleksibilnosti i primenljivosti na ovu oblast, s obzirom da razvoj novih tehnologija uopšte nameće sticanje novih znanja i veština, a time formulaciju novih metafora. Sa druge strane, postojanje poznatih i uhodanih metafora koje se u hodu modifikuju da bi se prilagodile novoj realnosti, olakšava saznajni proces.

Kandidatkinja daje sledeći pregled početne radne bibliografije:

Izvodi iz radne bibliografije

1. Bainbridge, W. S. (Ed.) (2004) *The Encyclopedia of Human-Computer Interaction*. Berkshire Publishing Group
2. Barr, P., Biddle, R., and Noble, J. (2002). "A Taxonomy of User-Interface Metaphors". **Proceedings of SIGCHI-NZ Symposium On Computer-Human Interaction**. Retrieved May 22, 2007, from <http://www.mcs.vuw.ac.nz/comp/Publications/archive/CS-TR-02/CS-TR-02-11.pdf>
3. Barr, P., Biddle, R. & Noble, J. (2003) "Interface ontology: Creating a physical world for userinterfaces". in **Proceedings of Eighth European Conference on Pattern Languages of Program**. Retrieved May 22, 2007, from <http://hillside.net/patterns/EuroPLoP/Submissions/BarrP.pdf>
4. Benczes R. (2006b) *Creative Compounding in English: The Semantics of Metaphorical and Metonymical Noun-Noun Combinations*. Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins
5. Carter, R. (1998) **Vocabulary: Applied Linguistic Perspectives**. 2nd edition. London: Routledge
6. Coulson, S. (2006) "Metaphor and Conceptual Blending" in: Brown Keith (ed.) **Encyclopedia of Language and Linguistics** (2nd edition), Oxford: Elsevier. pp. 32-39
7. Evans, V. and Green, M. (2006) *Cognitive Linguistics: An Introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

8. Fauconnier, G., Turner, M. (1994). ***Mental Spaces: Aspects of Meaning Construction in Natural Language***. Cambridge and New York: Cambridge University Press, MIT Press
9. Fauconnier, G. (1997) *Mappings in Thought and Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
10. Fauconnier, G., Turner, M. (2002). *The Way We Think, Conceptual Blending and the Mind's Hidden Complexities*, Basic Books
11. Geeraerts, D. & Cuyckens, H. (eds.) *The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics*. New York: Oxford University Press
12. Gentner, D. & Goldin-Meadow, S. (eds.), *Language in Mind. Advances in the study of language and thought*. Cambridge, MA: MIT Press
13. Gibbs, R. W. (Ed) ***The Cambridge Handbook of Metaphor and Thought***. New York: Cambridge University Press.
14. Grady, J., Oakley, T., & Coulson, S. (1999). "Blending and metaphor". In G. Steen & R. Gibbs (Eds.), *Metaphor in cognitive linguistics*. Amsterdam: John Benjamins. Retrieved June 21, 2007, from http://cogweb.ucla.edu/CogSci/Grady_99.html
15. Grady, J. (2000) "Cognitive mechanisms of conceptual integration". *Cognitive Linguistics*, 1(3/4), 335. Retrieved June 27, 2007 from Communication & Mass Media Complete database.
16. Holyoak, K.J., Gentner, D., & Kokinov, B.N. (2001) "Introduction: the place of analogy in cognition". In D. Gentner, K. J. Holyoak, & B. N. Kokinov (Eds.), *The analogical mind: Perspectives from cognitive science* (pp 1-19). Cambridge, MA: MIT Press. Retrieved July 24, 2007, from <http://www.psych.northwestern.edu/psych/people/faculty/gentner/papers/HolyoakGentnerKokinov01.pdf>
17. Imaz, M and Benyon, D. (2007) ***Designing with Blends: Conceptual Foundations of Human-Computer Interaction and Software Engineering***. MIT Press, Cambridge, Massachusetts, London, England.
18. Kaptelinin, V., Czerwinski, M. (eds) (2007) ***Beyond the Desktop Metaphor: Designing Integrated Digital Work Environments***. MIT Press
19. Katz, J. E. ed., ***Handbook of Mobile Communication Studies***. Cambridge, MA: MIT Press
20. Klikovac, D. (2004) ***Metafore u mišljenju i jeziku***. Beograd: Biblioteka XX vek: Knjižara Krug
21. Kövecses, Zoltan (2000) ***Metaphor and Emotion: Language, Culture, and Body in Human Feeling***. Cambridge University Press
22. Kövecses, Z. (2005) ***Metaphor in Culture: Universality and Variation***. Cambridge: Cambridge University Press
23. Lakoff, G. (1987). *Women, Fire, and Dangerous Things, What Categories Reveal about the Mind*, Chicago University Press, Chicago.

24. Lakoff, G. and Johnson, M. (2003) *Metaphors We Live By*. London: The university of Chicago press.
25. Ortony, A. (1993) **Metaphor and Thought**, Second Edition. Cambridge University Press,
26. Radden, G. and Kövecses, Z. (1999) "Towards a Theory of metonymy" In Klaus-Uwe Panther and Günter Radden, eds., *Metonymy in language and thought* 17-59. Amsterdam: John Benjamins.
27. Rohrer, T. (1995) "Metaphors we compute by: bringing magic into interface design" Retrieved July 25, 2007, from <http://philosophy.uoregon.edu/metaphor/gui4web.htm>
28. Rohrer, T. (1997): "Conceptual Blending on the Information Highway: How Metaphorical Inferences Work". Retrieved July 25, 2007, from <http://philosophy.uoregon.edu/metaphor/iclcnf4.htm>
29. Rohrer, T. (1998): "Even the Interface is for Sale: Metaphors, Visual Blends and the Hidden Ideology of the Internet". Retrieved July 25, 2007, from <http://www.tulane.edu/~howard/Langldeo/Rohrer/Rohrer.html>
30. Turner, M., & Fauconnier, G. (1995). "Conceptual Integration and Formal Expression". *Metaphor & Symbolic Activity*, 10(3), 183. Retrieved October 25, 2007, from Academic Search Premier database. <http://web.ebscohost.com>
31. Wilson, R. A. & Keil, F. C. (Eds.), *The MIT encyclopedia of the cognitive sciences* (pp. 17-20). Cambridge, MA: MIT Press

PREDLOG I MIŠLJENJE KOMISIJE

Komisija je pregledala materijal u vezi sa molbom kandidatkinje, magistra Jelene Bajić, da joj se odobri tema za doktorski rad. Mišljenja smo, na temelju prethodnog iskustva – saradnje sa kandidatkinjom prilikom izrade njenog magistarskog rada osvedočene akademske vrednosti (***Morphological Aspects of Netspeak***), kao i saradnje na formulaciji teme za doktorski rad, da Jelena Bajić ima erudiciju i izuzetan istraživački potencijal a da i tema koju predlaže odražava kreativnost kandidatkinje i njenu sposobnost da uoči problem koji svojom zahtevnošću svakako odgovara visokim zahtevima koji se vezuju za izradu doktorskog rada. **Komisija stoga predlaže Veću Fakulteta da odobri Jeleni Bajić izradu doktorskog rada sa temom *Metaphors of Mobile Communications*. Komisija takodje predlaže Veću da prihvati molbu kandidatkinje da mentor bude prof. dr Jelisaveta Milojević.**

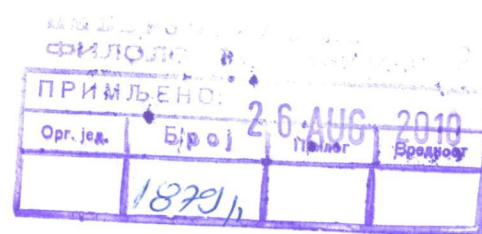
Komisija:

1. dr Jelisaveta Milojević, vanredni profesor

2. dr Cvetana Krstev, vanredni profesor

3. dr Katarina Rasulic, docent

februar 2010.

Veću naučnih oblasti društveno-humanističkih nauka Univerziteta u Beogradu

Filološkom fakultetu

Profesoru dr Jeleni Novaković

OBJAŠNJENJE I DOPUNA uz obrazloženje za davanje saglasnosti za temu doktorskog rada kandidata, magistra Jelene Bajić

Metaphors of Mobile Communications

U vezi sa dopisom Veća od 29. Juna 2010, a meni uručenim 25. Avgusta 2010, sa zahtevom da se objasni zašto je naslov disertacije na engleskom a ne na srpskom jeziku:

naslov je na engleskom jer se i rad piše na engleskom jeziku.

Образложење:

Kandidatkinja Jelena Bajić, jedna od najboljih studenata u analima Katedre za engleski jezik Filološkog fakulteta, magistrirala je na ovom fakultetu napisavši i odbranivši rad na briljantnom engleskom jeziku na temu: *Morphological Aspects of Netspeak* (mentor rada: prof. dr Jelisaveta Milojević). Interesovanja kandidatkinje su ostala u domenu jezika Inter Neta i jezika mobilne komunikacije a komisija je, nakon što se uverila u ozbiljnost preliminarog rada, sa poverenjem i entuzijazmom, prihvatila i pozitivno ocenila predlog i obrazloženje teme za doktorski rad: *Metaphors of Mobile Communications* – Veće Filološkog fakulteta je **jednoglasno** prihvatilo predlog i pozitivnu ocenu Komisije (prof. Jelisaveta Milojević, mentor; prof. Cvetana Krstev, član; doc. Katarina Rasulić, član) i o prihvatanju teme obavestilo Komisiju i kandidata koji je počeo a već i daleko odmakao sa pisanjem doktorskog rada.

Slobodni smo da napomenemo da studenti engleskog jezika na Filološkom fakultetu polažu ispite na engleskom jeziku (osim opšteobrazovnih), da pišu seminarske radove i projekte na engleskom jeziku. Ako je ovo praksa na osnovnim studijama, logično je da se studentima, u njihovom daljem napredovanju, omogući da pišu na jeziku koji studiraju. Takodje napominjemo da je **više teza** na Filološkom fakultetu pisano i odbranjeno na jeziku koji je predmet studiranja a ti su kandidati na osnovu takvih radova dobili relevantne titule.

Molim uvaženo Veće da, imajući u vidu dosadašnju, neosporavanu i neosporenu, praksu Filološkog fakulteta da se kandidatima dozvoli da rad pišu na jeziku koji studiraju (ako to izaberu), a takodje i činjenicu, ljudski momenat: kandidatkinja je u poodmakloj fazi rada na doktoratu, koji radi po starom režimu studiranja te je i zakonom pritisnuta da rad završi u skorom roku, da saglasnost i potvrdi već datu pozitivnu ocenu Filološkog fakulteta, te da temu i rad ne dovodi u pitanje.

Molim uvaženo Veće da prihvati dato obrazloženje.

Sa poštovanjem,

prof. dr Jelisaveta Milojević

25. avgust 2010.